

Vurderingsveiledning

2011

FIN0012 Finsk som andrespråk 10. trinn
FIN1008 Finsk som andrespråk Vg3
Til sentralt gitt skriftlig eksamen

Vurderingsveiledning til sentralt gitt skriftlig eksamen 2011

Denne veiledningen består av en felles del (Del 1) med informasjon om eksamen som sluttvurdering, og en fagspesifikk del (Del 2) med informasjon om vurdering i det enkelte faget og kjennetegn på måloppnåelse i faget til sentralt gitt eksamen.

Målgruppa for veiledningen er lærere, elever, privatister i videregående opplæring, deltakere og privatister i grunnskoleopplæring for voksne, sensorer og foresatte. Veiledningen bruker konsekvent betegnelsen elev/eleven.

Læreren bør gå gjennom veiledningen sammen med elevene.

Del 1 Fellesinformasjon om eksamen

Hensikten med vurderingsveiledningen

Denne vurderingsveiledningen gir informasjon om hvordan sentralt gitt eksamen er organisert, og hva sensorene skal legge vekt på når de vurderer besvarelsene. Både elever, lærere og foresatte skal ha kjennskap til hva som vektlegges til sentralt gitt eksamen og hva som kjennetegner kompetanse på ulike nivåer. Sensorene skal bruke vurderingsveiledningen som en felles referanseramme i sitt arbeid.

Vurderingsveiledningen skal være kjent for alle parter i god tid før eksamen.

Kompetanse

Læreplanene og forskrift til opplæringsloven er grunndokumenter for vurderingsarbeidet. Forskrift til opplæringsloven, som ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet 01.08.2009, sier følgende om sentralt gitt eksamen (§ 3-25, tredje ledd og § 4-18, femte ledd):

Eksamen skal organiserast slik at eleven/deltakaren eller privatisten kan få vist kompetansen sin i faget. Eksamenskarakteren skal fastsetjast på individuelt grunnlag og gi uttrykk for kompetansen til eleven/deltakaren eller privatisten slik den kjem fram på eksamen.

Kompetanse er i denne sammenhengen definert som evnen til å møte en kompleks utfordring eller utføre en kompleks aktivitet eller oppgave. I Stortingsmelding nr. 30 (2003–2004) Kultur for læring er kompetanse beskrevet som det man gjør og får til i møte med utfordringer. I læreplanene for fag er kompetansen beskrevet som mål for opplæringen. Eksamensoppgavene blir utformet slik at de prøver denne kompetansen.

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene i alle læreplanene for fag. Dette betyr at kompetansemålene for eksempel inneholder krav om å kunne bruke digitale verktøy i faget og å kunne skrive på måter som er relevante i faget. Derfor vil

grunnleggende ferdigheter kunne prøves ved sentralt gitt eksamen, som en integrert del av den fagkompetansen eleven skal ha utviklet.

Karakterer

Forskriften har generelle karakterbeskrivelser for grunnopplæringen (§ 3-4) og for grunnskoleopplæring for voksne (§4-4):

Karakterer i fag

Det skal nyttast talkarakterar på ein skala frå 1 til 6. Berre heile talkarakterar skal nyttast. Dei enkelte karaktergradane har dette innhaldet:

- a) *Karakteren 6 uttrykkjer at eleven har framifrå kompetanse i faget.*
- b) *Karakteren 5 uttrykkjer at eleven har mykje god kompetanse i faget.*
- c) *Karakteren 4 uttrykkjer at eleven har god kompetanse i faget.*
- d) *Karakteren 3 uttrykkjer at eleven har nokså god kompetanse i faget.*
- e) *Karakteren 2 uttrykkjer at eleven har låg kompetanse i faget.*
- f) *Karakteren 1 uttrykkjer at eleven har svært låg kompetanse i faget.*

Kjennetegnene på måloppnåelse i den fagspesifikke delen av vurderingsveiledningene beskriver nærmere hva for eksempel "god kompetanse i faget" vil si for et bestemt fag til skriftlig eksamen.

Organisering av sentralt gitt skriftlig eksamen

Sentralt gitt skriftlig eksamen varer i fem timer. Så langt det er mulig, bør sentralt gitt eksamen kunne være [IKT-basert](#).

Med utgangspunkt i kompetansemålene for de ulike fagene har Utdanningsdirektoratet valgt en eksamensform med forberedelsesdel i noen fag, mens andre fag ikke har det. Forberedelsesdelen er begrenset til én dag på skolen. På forberedelsesdagen er alle hjelpemidler tillatt, inkludert bruk av Internett.

I fagene matematikk (grunnskolen og videregående opplæring), fysikk, kjemi og biologi (videregående opplæring) består eksamensdagen av én del uten hjelpemidler og én del med hjelpemidler. Den første delen er uten hjelpemidler (skrivesaker, passer, linjal med centimetermål og vinkelmåler er tillatt), og elevene kan ikke bruke datamaskin. På den andre delen er alle hjelpemidler tillatt, med unntak av Internett og andre verktøy som tillater kommunikasjon. Begge delene av prøven er utformet slik at oppgavene kan løses på ulike nivåer. Dermed får alle elever mulighet til å vise hva de kan.

Til eksamen i andre fag er alle hjelpemidler tillatt på eksamensdagen, med unntak av Internett og andre verktøy som tillater kommunikasjon. For norsk, samisk, latin 2, gresk 2, finsk som andrespråk og fremmedspråkene er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt.

Hjelpemidler

Elevene kan velge å ta med ulike hjelpemidler, avhengig av hva som er formålstjenlig for den enkelte.

§ 3-31 og § 4-24 Hjelpemiddel til eksamen

Eksamenen kan organiserast med eller utan hjelpemiddel. Utdanningsdirektoratet fastset kva for hjelpemiddel som er tillatne i kvart fag ved sentralt gitt eksamen.

Ved lokalt gitt eksamen fastset skoleeigaren kva hjelpemiddel som skal tillatast. Dei tillatne hjelpemidla må ikkje svekkje grunnlaget for å vurdere kompetansen til eleven eller privatisten.

Når alle hjelpemidler er tillatt til eksamen, krever det at elevene gjennom opplæringen har blitt veiledet i å vurdere kritisk hvilke hjelpemidler han/hun vil ha nytte av i arbeidet med å løse ulike typer oppgaver.

Kilder

Kilder er tekster som er tilgjengelige for andre, dvs. publiserte tekster. Dersom det er aktuelt for eleven å bruke kilder i sin besvarelse – enten fordi oppgaven krever det, eller fordi eleven velger å bruke kilder, må disse oppgis på en etterrettelig måte. Det finnes ulike måter å oppgi kilder på. Det vesentlige er at alle kilder som blir brukt til eksamen, skal oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem.

Eleven skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på så vel lærebøker som annen litteratur. Dersom eleven bruker utskrift eller sitat fra nettsider, skal han/hun oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.

Del 2 – Vurderingsveiledning

Finsk som andrespråk 10. trinn

Finsk som andrespråk Vg3

Dette er en felles vurderingsveiledning for sentralt gitt skriftlig eksamen i finsk som andrespråk. Veiledningen gjelder for 10. trinn og for Vg3 og for begge språkene: finsk og kvensk.

Fra formålet med faget:

Finsk og kvensk språk har en lang tradisjon i Nord-Norge og er viktige kommunikasjonsmidler i samhandling over landegrensene i nord. Å lære språk betyr å tilegne seg ordforråd og ferdigheter til å bruke språket i ulike sammenhenger. I tillegg skal faget bidra til en dypere forståelse av egen identitet og kultur i en flerkulturell region.

- Eksamensordning

5-timers skriftlig eksamen

Eksamensoppgaven består av del A og del B. Begge delene er obligatoriske.

Hele oppgavesettet for 10. trinn og eksamensoppgavene for Vg3 foreligger både på finsk og på kvensk.

Nærmere om eksamen etter 10. trinn:

Del A består av flere typer oppgaver som tester tekstforståelse. Eleven svarer ved å krysse av riktig alternativ og ved å uttrykke seg om teksten. I del B skal eleven velge én av flere mulige oppgaver og skrive en lengre, sammenhengende tekst. Eleven vil ofte kunne velge sjanger selv og bør eventuelt tilpasse teksten sin til en gitt mottaker.

Elevene velger om de skriver på finsk eller kvensk.

- Forberedelsestid
1 dag

Eksamensoppgavens hovedtema presenteres i et forberedelseshefte. Elevene mottar forberedelsesheftet enten på papir eller i pdf-format. Forberedelsesheftet inneholder tekster hovedsakelig på det språket eleven har fått opplæring i, men noen tekster kan være også på det andre språket: finsk/kvensk. I tillegg til tekster og bilder inneholder forberedelsesheftet også som regel lenker til ulike nettsider. Dersom elevene ikke kommer inn på nettsider, vil de likevel kunne svare godt på eksamensoppgaver. Elevene skal bruke forberedelsesdagen til å sette seg inn i materialet i forberedelsesheftet.

- Hjelpemidler

I forberedelsestiden er samarbeid og alle hjelpemidler tillatt, inkludert bruk av Internett. Elevene skal ha veiledning på forberedelsesdagen.

På eksamen er alle hjelpemidler tillatt. Unntak er Internett og andre verktøy som tillater kommunikasjon. For finsk som andrespråk er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt.

Nærmere om eksamen etter Vg3:

Del A er en kortsvarsoppgave. Oppgaven tester tekstforståelse og kompetanse innen hovedområdet kultur, samfunn og litteratur.

I del B skal eleven velge én av flere mulige oppgaver og skrive en lengre, sammenhengende tekst. Eleven vil ofte kunne velge sjanger og bør eventuelt tilpasse teksten sin til en gitt mottaker.

Elevene velger om de skriver på finsk eller kvensk.

- Forberedelsestid
1 dag

Eksamensoppgavens hovedtema presenteres i et forberedelseshefte. Elevene mottar forberedelsesheftet enten på papir eller i pdf-format. Forberedelsesheftet inneholder tekster på både finsk og kvensk. I tillegg til tekster og bilder inneholder forberedelsesheftet også som regel lenker til ulike nettsider. Dersom elevene ikke kommer inn på nettsider, vil de likevel kunne svare godt på eksamensoppgaver. Elevene skal bruke forberedelsesdagen til å sette seg inn i materialet i forberedelsesheftet.

- Hjelpemidler

I forberedelsestiden er samarbeid og alle hjelpemidler tillatt, inkludert bruk av Internett. Elevene skal ha veiledning på forberedelsesdagen.

På eksamen er alle hjelpemidler tillatt. Unntak er Internett og andre verktøy som tillater kommunikasjon. For finsk som andrespråk er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt.

- Vurdering av kompetanse

Karakterene skal gi en positiv beskrivelse av kompetanse, også for de laveste karakterene. Karakterene er beskrevet innenfor fire kompetansenivåer:

- Karakterene 5 og 6
- Karakterene 3 og 4
- Karakteren 2

Karakteren 1 uttrykker ifølge forskriften til opplæringsloven at eleven har "svært lav kompetanse i faget"(§3-4). Ved lavere grad av måloppnåelse enn det som blir beskrevet for karakteren 2, blir det gitt karakteren 1.

Kjennetegn på måloppnåelse ved sentralt gitt skriftlig eksamen i finsk som andrespråk 10. trinn

Karakter	2	3-4	5-6
Språk- læring	Eleven kan - bruke og beskrive språket til en viss grad - bruke hjelpemidler på en enkel måte	Eleven kan - bruke og beskrive språket på en hensiktsmessig måte - bruke relevante hjelpemidler, inkl. kilder	Eleven kan - bruke og beskrive språket med innsikt - bruke hjelpemidler inkl. kilder kritisk og selvstendig
Kommu- nikasjon	Eleven kan - forstå hovedinnholdet i enkle tekster - bruke ordforråd og språkets struktur slik at leseren til en viss grad forstår teksten - til en viss grad fortelle, beskrive eller formidle informasjon innenfor et gitt tema - gi et enkelt svar på oppgaven	Eleven kan - forstå hovedinnholdet og noe relevante detaljer i tekster - bruke ordforråd og språkets struktur slik at leseren forstår teksten - fortelle, beskrive eller formidle relevant informasjon innenfor et gitt tema - skrive en tekst som besvarer oppgaven	Eleven kan - forstå ulike typer tekster av ulike sjangre - bruke ordforråd og språkets struktur variert og slik at leseren lett forstår teksten - med innsikt fortelle, beskrive eller formidle informasjon innenfor et gitt tema - skrive en tekst som besvarer oppgaven relevant og grundig måte
Kultur, samfunn og litteratur	Eleven kan - til en viss grad vise relevante kunnskaper om historie, kunst og kultur, og geografi i sin besvarelse - vise enkle sammenhenger mellom kvener og andre norske minoriteter og urfolk	Eleven kan - bruke relevante kunnskaper om historie, kunst og kultur, og geografi i sin besvarelse - sammenligne enkelte aspekter ved kvener og andre norske minoriteter og urfolk	Eleven kan - reflektere over og bruke relevante kunnskaper om historie, kunst og kultur, og geografi i sin besvarelse - sammenligne relevante aspekter ved kvener med andre norske minoriteter og urfolk
Karakteren 1 uttrykker at eleven har svært lav kompetanse i faget (forskriften til opplæringslova § 3-4).			

**Kjennetegn på måloppnåelse ved sentralt gitt skriftlig eksamen i finsk som andrespråk
Vg3 studieforbereidende utdanningsprogram og påbygging til generell studiekompetanse**

Karakter	2 Eleven kan	3-4 Eleven kan	5-6 Eleven kan
Språklæring	<ul style="list-style-type: none"> - vise noe innsikt i egen språklæring - bruke hjelpemidler og oppgi kilder - vise noe innsikt i språkets strukturer - gjenkjenne noen likheter og ulikheter mellom kvensk og finsk 	<ul style="list-style-type: none"> - beskrive sin egen språklæring - bruke hjelpemidler og kilder på en hensiktsmessig måte - beskrive språkets grunnleggende strukturer - beskrive vesentlige likheter og ulikheter mellom kvensk og finsk 	<ul style="list-style-type: none"> - beskrive, vurdere og reflektere over egen språklæring på en selvstendig og nyansert måte - bruke hjelpemidler og kilder selvstendig og kritisk - beskrive språket og dets struktur på en relevant måte - reflektere over vesentlige likheter og ulikheter mellom kvensk og finsk
Kommunikasjon	<ul style="list-style-type: none"> - vise noe forståelse av hovedinnholdet i ulike typer tekster og/eller finne noen relevante detaljer - skrive sammenhengende tekster med forståelig ordforråd og noen elementære språklige strukturer - vise noen grad av språklig tilpasning til formål/sjanger/kommunikasjonssituasjon 	<ul style="list-style-type: none"> - vise god forståelse av hovedinnholdet og/eller detaljer i ulike typer tekster - svare relevant på oppgaven - skrive sammenhengende tekster med variert ordforråd og elementære språklige strukturer - vise språklig tilpasning til formål, sjanger og kommunikasjonssituasjon 	<ul style="list-style-type: none"> - vise meget god forståelse av innhold, meninger og budskap i ulike typer tekster - svare utfyllende og relevant på oppgaven - skrive tekster med god variasjon i ordforråd, språkstruktur og tekstbinding - vise god språklig tilpasning til formål, sjanger og kommunikasjonssituasjon
Kultur, samfunn og litteratur	<ul style="list-style-type: none"> - vise noe kjennskap knyttet til identitet, språk, historie, samfunn og religion i språkområdet - vise noe kjennskap til finsk og kvensk kultur 	<ul style="list-style-type: none"> - beskrive forhold knyttet til identitet, språk, historie, samfunn og religion i språkområdet - beskrive finsk og kvensk kultur 	<ul style="list-style-type: none"> - drøfte spørsmål knyttet til identitet, språk, historie, samfunn og religion i språkområdet på en selvstendig måte - vise gode kunnskaper om finsk og kvensk kultur
Karakteren 1 uttrykker at eleven har svært lav kompetanse i faget (forskriften til opplæringslova § 3-4).			

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no